

الحمد لله
الرحمن
الرحيم

وہابیت تاریخ و افکار

تألیف: محسن عبدالملکی

سرشناسه:

عبدالملکی، محسن، ۱۳۶۳ -

عنوان و نام پدیدآور:

وهاييت، تاريخ و افكار/ محسن عبدالملکی؛ ويراستار زينب صالحی؛ [به سفارش] موسسه مطالعات بنيان دينی (انديشكده راهبردی اديان، فرق و مذاهب).

مشخصات نشر:

قم: موسسه دارالاعلام لمدرسة اهل البيت عليهم السلام، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهري:

۱۱۹ ص.: مصور (بخشی رنگی).؛ ۱۹*۹/۵ س.م.

شابک:

978-600-7667-30-9؛ دوره 3-9-94805-600-978: 40000 ريال

وضعيت فهرست‌نویسی:

فيا

يادداشت:

کتابنامه: ص. ۱۱۲-۱۱۹.

موضوع:

وهاييه -- تاريخ

موضوع:

وهاييه -- عقايد

شناسه افزوده:

فرمانيان، مهدي، ۱۳۵۲ -

شناسه افزوده:

موسسه مطالعات بنيان دينی

رده بندي كنكره:

۱۳۹۴ و ۹/۶/۲۳۸/۶ BP

رده بندي ديويي:

۲۹۷/۵۲۷

شماره كتابشناسي ملي:

۴۱۴۰۷۴۰

انتشارات دارالاعلام لمدرسة اهل البيت

انتشارات دارالاعلام لمدرسة اهل البيت

قم، خيابان فاطمي، كوچه ۲، فرعي اول، پلاك ۳۱.

تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۴۰۷۲۹

مدیر انتشارات: محمد حسن بهشتی ۰۹۱۰۲۰۴۳۱۰۶

موسسه مطالعات بنيان دينی

(انديشكده راهبردی اديان، فرق و مذاهب)

قم، بلوار شهيد احمد كرمي، كوچه ۲۱، پلاك ۱۶

تلفن: ۰۲۵-۳۲۷۰۷۰۰۹

وهاييت: تاريخ و افكار

تأليف:

محسن عبدالملکی

زیر نظر:

دکتر مهدي فرمانيان

ناشر:

دارالاعلام لمدرسة اهل البيت

ویراستار:

زينب صالحی

صفحه آرا:

محبوب محسنی

طراح جلد:

جواد فراتی

چاپ و صحافی:

سليمان زاده

تیراژ:

۵۰۰۰ جلد

نوبت چاپ:

اول - ۱۳۹۵

قیمت:

۴۰۰۰ تومان

شابک:

۹-۳۰-۷۶۶۷-۶۰۰-۹۷۸

دیباچه

با توجه به تحولات منطقه و رشد و گسترش سلفی‌گری و جریان‌های تکفیری، موسسه مطالعات بنیان دینی با هدف ارائه تحقیقات کاربردی و راهبردی، طرح کتابچه‌های مختصر و علمی در زمینه سلفی‌گری را به موسسه دارالاعلام پیشنهاد داد. موسسه دارالاعلام لمدرسة اهل البيت (علیهم‌السلام)، با اشراف حضرت آیت‌الله العظمی مکارم شیرازی - دام ظلّه الوارف - با هدف سلفی‌پژوهی و وهابیت‌شناسی و نقد آرا و افکار آنها، در سال ۱۳۸۹ تأسیس شد و با برگزاری دوره آموزشی - پژوهشی جریان‌شناسی سلفی‌گری و نقد وهابیت، به تربیت محقق در این زمینه پرداخت. در کنار تربیت متخصص، انتشار دوفصل‌نامه سلفی‌پژوهی و فصل‌نامه سراج منیر (مجله تخصصی نقد وهابیت) از مهم‌ترین اقدامات موسسه است که تاکنون، هجده شماره از آن انتشار یافته و مورد استقبال مراجع، استادان و محققان قرار گرفته است. راه‌اندازی سایت وهابیت‌شناسی، انتشار آثاری در تبیین و نقد افکار سلفیه و ایجاد کتابخانه تخصصی، از دیگر فعالیت‌های این موسسه است.

در این زمینه، کمبود پژوهش‌های متقن، علمی و مختصر در شناخت و تحلیل جریان‌های سلفی معاصر وجود دارد؛ در حالی که اطلاع از وضعیت فعلی این جریان‌ها و ربط و نسبت آنها با دیگر گروه‌ها و

مذاهب گوناگون، از احتیاجات مبرم مراکز علمی و فرهنگی کشور است؛ به همین علت، مؤسسه دارالاعلام که مؤسسه‌ای تخصصی و حوزوی است و از استادان مجرب و پژوهشگران متخصص در زمینه سلفی پژوهی و نقد وهابیت برخوردار است، طرح مؤسسه مطالعات بنیان دینی را پذیرفت و مقرر گردید که به صورت مشترک این کتابچه‌ها انتشار یابد. این دو مؤسسه وظیفه خود می‌دانند که خلأ این پژوهش‌ها را پر کنند و در این زمینه، یاریگر مؤسسات و مراکز فرهنگی و علمی کشور باشند.

با توجه به مطالب بیان‌شده، مؤسسه طرح کتابچه‌های پالتویی را در زمینه شناخت و تحلیل جریان‌های سلفی و تکفیری معاصر، در دستور کار قرار داد و با یاری گرفتن از استادان و پژوهشگران خود و مؤسسه مطالعات بنیان دینی، به انتشار چهارده کتابچه در معرفی و تحلیل جریان‌های سلفی معاصر اقدام کرد.

چهارده موضوع مورد تحقیق در زمینه جریان‌شناسی سلفی‌گری معاصر عبارتند از:

۱. تاریخ تفکر سلفی‌گری؛
۲. ابن تیمیه؛ مؤسس مکتب سلفیه؛
۳. وهابیت؛ تاریخ و افکار؛
۴. جریان سلفی - زیدی؛
۵. دیوبندیه؛
۶. جماعة التبلیغ؛
۷. سپاه صحابه و لشکر جهنگوی؛
۸. طالبان؛

۹. اخوان المسلمین؛

۱۰. سلفیة جهادی؛

۱۱. افغان العرب؛

۱۲. القاعده؛

۱۳. داعش؛

۱۴. تأثیر افراط‌گری شیعه بر گسترش سلفی‌گری.

بیشتر نویسندگان از محققان مؤسسه دارالاعلام هستند که با گذراندن دوره پژوهشی دوساله نقد وهابیت در مؤسسه، اکنون توانایی تبلیغ، تدریس و تحقیق در زمینه سلفی‌پژوهی و نقد وهابیت را دارند و این تحقیق حاصل زحمات این عزیزان است.

در پایان از حجت الاسلام والمسلمین دکتر مهدی فرمانیان، رئیس محترم مؤسسه مطالعات بنیان دینی (اندیشکده راهبردی ادیان، فرق و مذاهب) که راهنمایی و ویرایش علمی این مجموعه را نیز به عهده داشتند، صمیمانه قدردانی می‌کنیم.

مهدی مکارم شیرازی

ریاست مؤسسه

دارالاعلام لمدرسة اهل البيت (علیهم السلام)

فهرست مطالب

۵	دیباچه
۱۳	مقدمه

فصل اول تاریخ وهابیت

۱۷	ظهور شخصیتی تکفیری
۱۹	آثار تفاهم محمد بن عبدالوهاب و محمد بن سعود
۲۲	ادوار تاریخی وهابیت
۲۲	دوره اول حکومت آل سعود
۲۲	محمد بن سعود؛ تأسیس اولین دولت وهابی
۲۳	عبدالعزیز اول
۲۴	سعود اول
۲۵	عبدالله بن سعود بن عبدالعزیز و پایان دولت وهابی اول
۲۶	جناایات وهابیت در دوره اول
۲۸	۱. حمله به ریاض
۲۸	۲. حمله به طائف
۳۰	۳. حمله به مکه
۳۱	۴. حمله به مدینه و تخریب قبور ائمه بقیع
۳۱	۵. حمله به کربلا
۳۵	۶. حمله به نجف
۳۶	دوره دوم حکومت آل سعود و خموشی وهابیت
۳۷	دوره سوم حاکمیت آل سعود و گسترش وهابیت
۴۱	۱. عبدالعزیز بن عبدالرحمن بن فیصل
۴۲	ویژگی‌های دوران حکمرانی عبدالعزیز
۴۶	۲. سعود بن عبدالعزیز
۴۹	۳. فیصل بن عبدالعزیز

- ۵۱ .۴. خالد بن عبدالعزیز
- ۵۴ .۵. فهد بن عبدالعزیز
- ۵۸ .۶. عبدالله بن عبدالعزیز
- ۶۱ .۷. سلمان بن عبدالعزیز
- ۶۲ ویژگی‌های دوره سوم
- ۶۳ جنایت‌های دوره سوم
- ۶۳ ۱. جنگ تربه
- ۶۴ ۲. حمله به حائل
- ۶۵ ۳. حمله به طائف
- ۶۶ ۴. فتح مکه و تخریب ضریح‌ها و مقبره‌های قبرستان مکه
- ۶۶ ۵. تخریب بقیع
- ۶۸ ۶. کشتار حاجیان
- ۶۸ ۷. تخریب مساجد و اماکن مقدس

فصل دوم

جریان‌های درونی وهابیت

- ۷۱ مقدمه
- ۷۲ جریان اخوان التوحید
- ۷۴ تقابل اخوان با عبدالعزیز
- ۷۵ ویژگی‌های اخوان التوحید
- ۷۵ ویژگی اول: کافر و مشرک خواندن سایر مسلمانان
- ۷۶ ویژگی دوم: خشونت و بی‌رحمی
- ۷۷ ویژگی سوم: مخالفت با تکنولوژی روز
- ۷۷ ویژگی چهارم: لباس و ظاهر
- ۷۸ حرکت جهیمان العتیبی
- ۸۳ جریان جامیه یا عالمان درباری
- ۸۶ جریان فکری متمایل به اخوان المسلمین و سید قطب
- ۸۹ الف. جریان قطبیه
- ۹۲ ب. جریان سروریه

۹۵	البانیہ یا اہل حدیث جدید
۹۸	برخی از حرکت‌ها و احزاب معارض با آل سعود
۹۸	نامه نویسی علمای وهابی به پادشاه
۹۸	الف. العریضة المدنیة
۱۰۰	ب. خطاب المطالب
۱۰۱	ج. مذكرة النصیحة
۱۰۱	لجنة الدفاع عن الحقوق الشرعية
۱۰۴	القاعده عربستان

فصل سوم

نیم‌نگاهی به مهم‌ترین دلایل مخالفت مسلمانان با وهابیت

۱۰۹	۱. بی‌توجهی به عقل
۱۰۹	۲. برتری فهم سلف بر خلف
۱۱۰	۳. ستیز با تصوف
۱۱۰	۴. ستیز با اشاعره و ماتریدیہ
۱۱۱	نتیجه
۱۱۲	منابع

مقدمه

یکی از مهم‌ترین جریان‌های تکفیری، فرقه انحرافی وهابیت است که از زمان ظهور آن در قرن دوازده هجری، قتل و کشتار و خشونت به نام دین در جهان اسلام نهادینه شد. مدارس که وهابیان در سراسر جهان تأسیس کردند به پرورش تروریست‌هایی می‌پردازد که مثل خوارج فقط خود را مسلمان می‌دانند و دیگران را به اتهام کفر و شرک به قتل می‌رسانند و آتشی در جهان ایجاد کرده‌اند که به این زودی خاموش نخواهد شد.

این‌ها چه کسانی هستند و تاریخ فراز و فرودشان چیست؟ در این کتابچه در پی آنیم که به اختصار به تحولات تاریخی و عقیدتی این تفکر پردازیم و نشان دهیم که چگونه استعمارگران با احیای این تفکر و کمک به آن در صدد تفرقه‌انداختن در جهان اسلام و تسلط بر مهم‌ترین منطقه نفت‌خیز جهان برآمدند.

محمد بن عبدالوهاب، که سواد چندانی نداشت، با تکفیر دیگران و کمک آل سعود توانست فرقه‌ای تأسیس کند که همه مسلمانان، اعم از شیعه و سنی را، کافر بداند و به جنگ با آن‌ها بپردازد. جالب آنکه بیشتر کشته‌شدگان دوره اول وهابیت، از سنیان حنبلی مذهب و هم‌کیش محمد

بن عبدالوهاب بودند و فقط چون عقاید خاص محمد بن عبدالوهاب را قبول نداشتند، کافر و مهدورالدم شناخته شدند.

تاریخ این ددمنشی را می‌توان به سه دوره تقسیم کرد که فقط دوره اول و سوم اهمیت مذهبی دارد. دوره اول از ۱۱۶۰ ه.ق. تا ۱۲۳۵ ه.ق. ادامه یافت و حکومت وهابیان با خونریزی‌های فراوان حدود ۷۵ سال طول کشید تا مصریان به دستور امپراتوری عثمانی به قلع و قمع آنان پرداختند و با کشتن رهبر مذهبی و سیاسی آن‌ها، این دوره به پایان رسید. دوره دوم که از ۱۲۳۵ تا ۱۳۱۹ ادامه دارد، یعنی حدود ۸۴ سال، مذهب وهابیت در محاق است و جنگ‌ها غالباً رنگ و بوی قبیله‌گرایی دارد. دوره سوم با ورود انگلستان و کمک به آل سعود و با هدف تضعیف امپراتوری عثمانی، از سال ۱۳۱۹ ه.ق. آغاز شد و تاکنون ادامه دارد.

در دوره سوم، وهابیت به کمک انگلستان احیا می‌شود و دوباره قدرت می‌یابد و بعد از جنگ دوم جهانی با حضور شرکت نفتی آرامکو و کشف نفت در عربستان، قراردادهای یکصدساله میان عبدالعزیز، پدر پادشاهان عربستان، با آمریکا بسته می‌شود که هنوز یکصد سال آن به اتمام نرسیده و پادشاهان عربستان به عنوان وارثان تاج و تخت پدر با آمریکا میانه بسیار خوبی دارند و همین مسئله تمام تلاش‌های جهان اسلام را برای برون‌رفت از معضلات درونی خنثا می‌کند.

وجود نفت فراوان، حرمین شریفین و حمایت آمریکا و استعمارگران اروپایی از عربستان، باعث شده است عربستان در طول هشتاد سال گذشته به عنوان ستون پنجم دشمن، منافع دشمنان اسلام را حفظ کند و به راهبردهای مسلمانان ضربه بزند. اگر مسئله فلسطین حل نمی‌شود و آمریکا هر روز در منطقه بیشتر و بیشتر حضور می‌یابد، به سیاست‌های

عربستان در منطقه باز می‌گردد که بازیگردان بسیاری از بدبختی‌های مسلمانان در این چند دهه گذشته بوده است.

آنچه در پی می‌آید مختصری است از بیان حوادث دو دوره مهم وهابیت و تحولاتی که در درون وهابیت به وجود آمده است. در ادامه به جریان‌های درون وهابی نیز نیم‌نگاهی داشته‌ایم و دو جریان جامی و سروری را بررسی کرده‌ایم. در پایان عقاید خاص وهابیت به‌بوته نقد کشیده شده است.

